

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Fülszám 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Hirdetéseket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Weisz Már könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttér petit sora 30 kr.</p>
--	--	--

Közigazgatásunk.

A magyar közéletnek az utóbbi időben alig volt olyan jelentékeny eseménye, mint a jegyzők kongresszusa, nemcsak azon politikai fontosságú beszéd révén, melyet Perczel Dezső belügyminiszter mondott, de azon jelentőségénél fogva, melyet általában megérdemelnek a községi jegyzők.

A belügyminiszter politikai beszédét nem ránk tartozik méltatni, bonczolni, de közéleti szemüvegen nézve az kétségtelen, hogy a községi jegyzőkön kívül is van téve följebbvalói önkénykedésének.

A főszolgabíró ha egy kis mulasztásnak, szabálytalanságnak jut nyomára, mely legtöbbször tévedésből, vagy kellő munkaerő hiányából ered: a jegyzőt azonnal felfüggeszti. Ezt aztán le nem mossák többé róla, ha a vizsgálat során kiténik is büntetlenségére.

A rossz hír terjed hamar, megállítani nem lehet.

Égető kérdés tehát a közigazgatás rendezése tekintetében a fegyelmi eljárás szabályozása, hogy az alantas közegek felett ne önkénykedhessenek előljáróik, a közigazgatás általános rendezése alkalmával pedig különös tekintettel kell lenni a jegyzőkre és őket a köztisztviselői hierarchia lán-

czolatába föl kell venni. Eddig úgy van, hogy a közigazgatási szervezet a közigazgatási gyakorlatokkal bezáródik s kezdődik az örmestertől való rangsorozat. A jegyzők bizony még mindig az altisztek rangsorozatába tartoznak, habár törvényileg tekintélyes iskolai képzettséget követelnek tőlük! Gyakorlati vizsgájak pedig, melyet szigorlatnak neveznek, részben sokkal tartalmasabb és nehezebb is, mint az egyetemeken és jogi akadémiákon teendő közigazgatási államtanvizsga, mely pedig a legmagasabb közigazgatási pályára is képesít. Sőt a mint a jegyző egyet tárgyalásából látszik, a jegyzők magok az érettséget kívánják.

Hanem ekként hozzá juttatván őket a magasabb kvalifikációhoz és a legfontosabb állami feladatokat bízván rájuk: katonaságot, anyakönyvvezetést, az ő pályájukat is biztosítani kell. Azt annál inkább meg is érdemlik, mert a jegyzők tulnyomó többsége megbecsülhetetlen és eddig kevéssé méltányolt hasznos tényezői a közigazgatásnak és egyelőre pótolni sem lehet őket. Kívánjuk, hogy a jegyzők most lefolyt tanácskozásainak sikere legyen.

gon. A király, a főpapság és a nemesség, az országgyűlés és három tényezője, ellenséges lábon állottak egymással, s a jobbság jogokat követelt magának az alkotmányban. Természetes, hogy ilyen körülmények között a Németországból jövő kereskedők és a wittenbergi egyetemen tanulás végett kint járt magyar ifjak nagy sikerrel terjesztették Luther tanait; oktatásaik mindenütt termékeny földre hullottak, s habár az országgyűlések szigorú törvényeket hoztak is az új vallás ellen, mégis ez szinte hihetetlen gyorsasággal terjedt el egy a felső vidéken, mint Erdélyben, s később az alföldön is. Így az eddig legalább vallás tekintetében egységes nép most már e téren is két ellenséges táborra oszlott, mi szintén hozzájárult a mohácsi vész előidézéséhez.

Míg azonban a protestantizmus politikai tekintetben ily átkos gyümölcsöket termelt, addig az irodalom terén előre nem sejtett fellendülést, felvirágozást eredményezett. És éppen azért, mert a protestantizmus okozta ezen felvirágozást, az e korban keletkezett művek, különösen pedig az e korban keletkezett költemények mind protestans jellegűek, úgy hogy róluk a kor is protestans-kornak nevezetetik.

A mint a protestantizmus már többé-

kevéssé elterjedt, úgy hogy hitközségek alakulhattak, a papok, a kántorok azonnal hozzáálltak a térítés munkájához. Terjesztették a bibliát, hitüknek alapelveit és ez utóbbiakat leginkább költemények segítségével. S csakhamar a nép között is elterjedt a vallás, minek oka leginkább az volt, hogy a nép speciálisan magyar vallásnak tartotta. Ugyanis a protestantizmus minden istentiszteleti ténykedést nemzeti nyelven hajt végre, ellentétben a katholicizmussal, melynek istentiszteletében a latin nyelv az uralkodó.

A protestans vallás gyors elterjedését hazánkban az iskolák mellett leginkább azon költeményeknek köszönhetjük, melyek részint templomi használatra, részint pedig otthoni olvasásra készültek. És még ezen énekek tárgyát a protestansok vallásos érzületének kifejezése képezte, addig szerzőik beleszólták azokba a hon sanyaru állapota fölötti érzelmeiket is, kapcsolatban azon fohással, szánná meg már az eget Ura a nemzetet s könnyűrülne rajta. Ime, itt van a két érzelem, mely protestanskori költeményeinknek a rugóját képezi, itt van a vallásos és a hazafias elem. S mint Hermesnek pálcáján a két kígyó, oly szoroson fűződik mindenütt egymásba e két érzelem, mintegy kiegészítve egymást, egymástól schol el nem válva.

TÁRGYA.

II.

A vallásos és hazafias elem összeolvadása protestanskori költeményeinkben.

Irta: Bojnicszer Jenő.

A XV. század végén és a XVI. század elején egész Európa egy nagy erkölcsi átalakulás küszöbén állott. A kedélyek mindenütt forrongásban voltak azon visszaélések miatt, melyek a katolikus egyház kebelében történtek, és e forrongás végre is oly nagy mérvet öltött, hogy a kitörés többé el nem maradhatott. Nem is maradt el és midőn Luther 1517-ben a wittenbergi kolostor egyházában híres 95 tételét kifüggesztette, azok viszhangra találtak a nép szívében és csakhamar nagyon elterjedtek. Mintha csak az eddig lenyugvó kedélyekről a bilincsek mind fölpattantak volna, oly hévvel olvastak mindenki az új eszméket. És ezen új, szabad eszmék szelvéhez hasonló gyorsasággal rohantak át Európán, elszórva mindenütt a szabad gondolkodásnak, a lelkiismereti szabadságnak magvait, hogy azok minél előbb kikelve, terebélyes fakká nőjjenek.

Talán sehoh sem hullottak hálásabb talajba e magvak, mint éppen Magyarorszá-

A mint a protestantizmus már többé-

Tanügy.

Iskolai értesítő.

Csak néhány napja, hogy kikerült a sajtó alól „a csongrádi államilag segélyezett községi polgári fiiskola értesítője 1895—96 évről”. Az értesítőt Parkas Béla igazgató tette közzé, nagyon természetes, hogy hozzájárult a munkához a tanári testület is.

Az értesítő 10 részből áll. Az első rész „Adatok Csongrád monographiájához” Sövényházy Antal polg. isk. tanár és lapunk munkatársának tolla alól került ki. Az értekezés megérdemlené, hogy azzal bővebben foglalkozunk, de amennyiben az értesítőhöz városunk polgársága könnyen hozzájuthat, azonfelül olyan kimerítő és terjedelmes, kitünő szakértelemmel dolgozott munka, ennek folytán csak kivonatossan ösmerethetjük.

Sövényházy tanár ur elsősorban városunk földrajzi viszonyait tárgyalja. Nevezetesen fekvését, határait és területének kiterjedését. Azután áttér lakosainak számára, vallására. Majd kulturális intézményeit tünteti elő; melyek után néprajzi viszonyaival foglalkozva, kimutatja lakosainak foglalkozását, úgy a multban mint a jelenben, még pedig a legrészletesebb pontossággal.

Leírja továbbá, éghajlatát, közegészségügyi viszonyait, említésre méltó intézményeit, kulturális haladását, népének szokásait és erkölcsét.

Legérdekesebb azonban értekezésében az a rész, melyet „Csongrád multjából” tesz közzé, melyet éppen érdekességénél fogva szórul—szóra reprodukálunk. Ez a passzus a következőképen szól:

„Csongrád multjából. A Tisza haragos hullámainál az utóbbi évtizedekben többször megostromolt és néhányszor árvíz szenvedett Csongrád regibb történetéről hiteles adatok feljegyezve nincsenek. Hogy őseink bejövetele előtt a Tisza és Körös összefolyásánál volt város, e mellett bizonyít az alkalmas hely és följegyezve találjuk, hogy Csongrád a régi Parthisium helyén terült el. Béla király névtelen írója szerint Ethe,

Und vagy Ond fia, az Alpár vára s a bédi (bódi) rév közötti tájon, az elfogott és öszszegyűjtött szlávok által erős földvárat építettet, melyet a szlávok saját nyelvükön Csernigrád (Feketevárnak) neveztek. A régi Csernigrád, a hajdan erős vár, ma már romjaival a Tisza medrében van eltemetve. A Tisza áradásai alkalmával leszaggatta és medrébe temette a vár utolsó maradványát is. Valószínű, hogy a régi vár helve ma már a Tisza balpartján, a döglött Körös és Tisza között van. Ugy járt Csongrád régi vára is, mint Ellés, megkerülte a szeszélyes folyó. Ma már csak a nép ajakán fenmaradt mondák és mesék beszélnek az egykori Észak-feketevárról, melynek hatalmas sánczain belül a vár titokzatos rejtekében laktak a tündérek, kiknek csodaszép királynéjuk Tündér-Szép Ilona volt. Ezek a tündérek holdvilágos éjszakákon fürödtek a Tisza csendesen folydogáló vizében.

A tatárok pusztításáról is szól a monda, melyet megörzött a nép. A belváros végén van az u. n. Tatárkelő, egy átjáró hely a Tiszán, melyről azt beszélnek, hogy az országot elözönlő tatárok ott akartak átusztatni. Egy fiatal házaspár — halászoknak mondja őket a hagyomány — csónakon akart a tatárok elől menekülni. Egyik tatár lovas a menekülők után ugratott és már-már elérte őket, mikor a magyar menyecske a magukkal vitt kenyérral úgy fejbe vágta a tatárt, hogy ez a lováról lebukott és a vízbe fulladt.

A tatárok bizonyára földultak Csongrád vidékét és leöldösték az elfogott lakosokat. Csongrád is a tatárok kezébe került. A várba szorult lakosait egy szálíg leölték.

Később, a törökök uralma idején Csongrád és vidékén létezett városok és községek elpusztultak, lakosaik egy része elmenekült az ország északi vidékére, másik része pogány kézre került. Hogy Csongrád a törökök idejében elnéptelenedett és őslakói kipusztultak, vagy pedig elmenekültek abból következtetem, hogy Szered erős vára a törökök kezében volt. Szeged várából özönlötte el a pogány e vidéket és pusztított el mindent.

A Tisza balpartján, Csongráddal szemben elterülő nagy rét nádasai jó buvóhelyül szolgáltak a menekülő lakosoknak. A „Várhát” nevű domb szintén menhelye volt veszály idején a lakosságnak.

A 17-ik század vége felé, mikor Szeged is fölzsabadult a török uralom alól, kezdődik Csongrád újra alapítása.

A r. kath. plébánia történeti följegy-

zései alapján közlöm, hogy a mai Csongrád első lakóai a 17-ik század vége felé, a Tisza mellett, szemben a Körös torkolatával letelepült halászok voltak. A halászatra kiválóan alkalmas helyet annyira megszerették, hogy a mai belváros területén letelepedtek. Először kunyhókban laktak, majd házakat építettek, sőt 1696-ban már annyian voltak, hogy templomot kezdték építeni.

Lakosai mindinkább szaporodtak. Mikor pedig a II. Rákóczy Ferenc szabadságharcának véget vetett 1711-ben a sátmári béke és Csongrád nagy kiterjedésű területekkel a Károlyiak tulajdona lón, egyik Károlyi gróf az ország felső megyéiből telepítette a lakosságot. A Sági, Pataki, Lévai, Brintza, Pitrik, Zetkó, Szlapák stb. családok mind a felső megyékből, a tót nevéek Árvából, a magyar nevéek pedig Bars, Nógrád és Hont megyékből telepítettek le.

1846-ban Csongrád magát, volt földesura, gr. Károlyi Istvántól egy millió pengő frtért megváltotta. Az 1848-49-iki szabadságharc után rendezett tanácsu város, majd később nagyközség és ismét rendezett tanácsu város lón. Ma nagyközségi szervezettel bír.

Ezen értekezésből látható, hogy Sövényházy Antal tanár ur, sem időt, sem fáradságot nem kímélt és hogy munkája megérdemli, hogy az az ország összes kitünőbb értesítői között méltó helyet foglalhasson.

Az értesítő II-ik része „Adatok a polgári iskola történetéhez” Farkas Béla igazgató ur által íratott. E passzus a lefolyt iskolai év történetével foglalkozik egész kimerítő pontossággal.

A III-ik rész a községi iskolaszék tisztikarát és tagjait ismerteti; melyből kitünik, hogy több olyan egyén ül az iskolaszék tagjai között, ki nem oda való. De az is kitünik, hogy községünk intelligens elemei, ki vannak zárva az iskolaszék tagjai közül, vagyis más szóval: az intéző körök nem azt nézik, hogy ki való az iskolaszékbe, hanem azt, hogy ki, melyik párthoz tartozik.

A IV-ik rész a tanítótestület névsorát és az általuk előadott tantárgyakat, valamint a heti órák számát és az eltöltött szolgálati évet tünteti fel. Itt csak az a megjegyzésünk van, hogy Frak Zoltán állása nem töltetett be. Amiért szintén az iskolaszék okolható.

Az V-ik rész a „Feldolgozott tananyag”-ot tünteti ki osztályonként.

Gyönyörűen mutatják e két elem társulását protestánskori költészetünk gyöngyei, a „Jeremiádok”, melyek nevéket Jeremiás siralmához való hasonlóságuktól kapták. Természetes, hogy ezeknek tárgya honfiai keseregés, de mindenütt mintegy vallásos alapba beszöve. Alaphangja csaknem valamennyinek a rideg kétségbeesés, az elkéseredés, mely nem bízik már semmiben sem, nem remél jobb napokat, s kétségbeesett lemondással várja a végítélet napját.

Mily megható, mily reménytelen, de egyszerűs mind milyen vallásos ézelemről tanúságot tevő a következő könyörgés, mely „A magyarok siralmas éneke a tatár rablásból” című költeményben van:

„De vess véget immár, uram büntetésünkben,
Fordíts szemeidet reánk kegyességben,
Mert az te népeid majd kétségben esnek,
Ennyi nagy sok inségben!”

Mennyivel más ézelem nyilvánul már ezen költeménynek egy másik versszakában! Vallásos ugyan ez is, de főleg a honfi bánata, keserve nyilatkozik benne, kapcsolatban a remény eszméjével, hogy majd látunk még jobb napokat is:

„A mi fiainkat siralomval elhattuk,
Ezentől azokat nagy örömmel meglátjuk,
Mi ellenséginknek nagy veszedelmeket
Nagy örömmel beszéljük.”

Mily maró guny, mily kemény szatira harsan meg Szkarosi Horváth Andrásnak „Az átokról” című költeményében, melyben Mózesnek a zsidó népre vonatkozó átkát alkalmazza a magyar nemzetre. Erős hangon kel ki a főurak és fejedelmek ellen, mint a kiket az ország romlása okozóinak tart. E költeményben már sokkal több a hazafias, mint a vallásos ézelem, a költőre sokkal jobban hatott hazájának sorsa, mint Isten igái.

Avagy nem hazafias ézelemei törnek-e elő, midőn kétségbeesetten így kiált fel:

„De jaj nekünk, hogy közöttünk nincs fejedelemség,
Miként vala Ninivében jó királyi felség.”

Avagy később, midőn a felelősséget a létező bajokért a fejedelmekre hártja, mondván:

„Romlásinknak egyik oka fejedelmek vattok!”

... és később is, midőn elősorolja, milyen vétkeket követtek el a fejedelmek és a nemesek.

„Igen törtök templomokat, árkot igen hántok,
Erős bástyát, kőfalokat erősen rakattok...”

De a költemény végén már fölhangy a korholó hanggal, és vallásos elmélkedettségtől áthatott hangon fohászodik Istenhez, hogy ő jöjjön segélyére a nemzethez, ő tegye uralkodóvá a vallást!

„Örök isten oltalmazd a kereszténységet,
Oltalmazd mi közöttünk a te szent igédet,
Adj minékünk igazságos fejedelemséget,
Vedd el rólunk, örök isten, az kegyetlenséget.”

Ime, mily feltűnően váltakozik a vallásos és költői elem. Az egyik versszak még a vallástalanság felett kesereg, a másikban már a hon siralmas állapota ejti kétségbe a költőt. Az egyikben a katolikusokat támadja meg, a másikban már a fejedelmek és nemesek ellen kel ki. És így megy ez tovább. Az eszme ugyszólván egy, csak az alak más.

Mily egészen más hang szólal meg az e korbéli katolikus énekköltészetben! Mennyire más kép tárul ezekben elének! Alaphangja ugyan ezeknek is a kétségbeesés. A katolikusok is kétségbe vannak esve a hon reménytelen állapota fölött, épen úgy, mint a protestánsok. De míg ezeknél a kétségbeesés zord, rideg hangon szólal meg, melyből kiérzik az, hogy többé már semmi jót sem remélnék; addig a katolikus énekköltészetben az alaphang sokkal kevésbé rideg, hanem inkább mondhatni derült. A kétségbeesés és a fájdalom kiáltásai közül ki-kicsillan a reménynek a hangja, hogy derülnek még szebb napok a magyar népre, ha szilárdul bizunk Istenben, ha vallásos, jámbor szívvvel fordulunk hozzá.

A VI ik rész, az érdemsorozattal foglalkozik. Ebből pedig az látható, különösen ha az I ső osztály érdemsorozatát vizsgáljuk, hogy az elemi iskolákban nem rostálják meg kellőleg a tanulókat és így: nagyon sokan mennek át a polgári iskolába kellő előképzettség nélkül.

A VII ik rész „Statistikai kimutatás“ a tanulók létszámáról.

A VIII ik rész az évben lefolyt torna-verseny eredményét tünteti ki.

A IX-ik rész azt mutatja ki, hogy hány tanuló részesült pénz, ruha vagy könyvségélyben.

A X-ik rész a tanítási eszközök gyarapodásáról számol be.

Az értesítő kiállítása csinos és tiszta.

UJDONSÁGOK.

— **Közgyűlés.** F. hó 13-án a következő tárgyak elintézése végett közgyűlést tartatnak. 1. Előljárásági előterjesztés a bogárzó vízének a nyílt csatornán keresztül levezetése tárgyában. — 2. A régi kórház épület eladása ügyében az árverési feltételek megállapítása. — 3. A magtár emeleti helyiségeinek bérlete tárgyában megtartott eredménytelen árverésről felvett jegyzőkönyv. — 4. A vadászati jog bérlete tárgyában az árverési feltételek megállapítása. — 5. A gyójai 50 öles ut haszonbérlete tárgyában az árverési feltételek megállapítása. — 6. A halászati jog bérlete tárgyában az árverési feltételek megállapítása. — 7. Előljárásági jelentés a kiépítetlen járdákról. — 8. Az 1896. évi pótköltségvetés és az 1897. évi költségvetések megállapítása. — 9. Az inségkölesönök erejéig a csongrádi valamennyi telekjegyzőkönyvekben bekebelezett zálogjogok törlesztésének engedélyezése. — 10. Községi tisztviselők részére 2 heti szabadság-idő engedélyezése.

— **Zivataros napok.** Az ország különböző vidékéről érkeztek már hírek rettenetes viharokról, jégről és eső szakadásról.

Minket sem kímélt meg az idő viharos járása. A költő szavai szerint: „Pusztító erejét ránk viharozta dühe.“ A rekkenő, forró idő, a mely mindent leperzseléssel fenyegetett, vést jóslóban esendes volt a hét elején. Csütörtökön reggel is esendes időre virradtunk. Még nyolcz óraker nyoma sem volt izesztó felhőzetnek és kilencz óraker már kitört a mindent elpusztítással fenyegető zivatar. Messziről látható volt a nyugoti égen a gyanus felhőzet, az égi háboru mély bömbölése mindikább hallható lón. Hatalmas szélvihar korbácsolta föl az utczák meleg porát. A dühös orkán játszi könnyűséggel törte derékon a szép, sugar fakat, máshol pedig tövéből csavarta ki és dobta odább a czomb vastagságu fakat. Majd egész erővel neki zudult az eső a városban. kint a tanyák és szőlők között pedig vadul zörögött a jég, kegyetlen pusztítást vivén végbe a dohány, kukorica és szőlő ültetvényekben. Vakító villámok cikáztak az el-elsötétült égen, a rettenetes csattanás és dörgés megfélemlített embert és állatot. A menykő pazarul hullott mindenfelé. A városháza közvetlen szomszédságába, özv. Deák Istvánné nádfedelű házába is beütött a villám. Szappanyt főztek a konyhában. A házi asszony, ennek 12 éves unokája, 15 éves unokahuga és egy középkoru napszámos asszony állottak a tűzhely körül, a katlan közelében, hol a szappanyfőzés történt. Egyszer csak vakító fény cikázott körülöttük, halálra rémülve és a földre sujtva hallották a rettenetes csattanást. A menykő a kéménybe ütött, ennek egyik oldalát szétszórta. Majd a konyhába csapott, keresztül a konyha padolatán. A tűzhely vas fedelében, vasajtókban, a csőben, sőt a tűzhely tetején elhelyezett rézvasalóban sem tett semmi kárt a villám, csupán a falazatot rongálta meg itt-ott. A menykő leütése után füstölni kezdett a nádfedelű ház, de a gyorsan oda érkezett tűzoltók megátolták a tűz kitérését. A helyszínre érkezett orvosok a halálra rémült négy egyént vették kezelés alá, kiknek a nagy ijedségen kívül ugy látszik más bajuk nem történt. Csupán az éltes háziasszony van még most is orvosi kezelés alatt. Nagy volt a rémület a városban, mert az a hír terjedt el mikor kongatni kezdtek a toronyban, hogy a városháza közelében lévő óvodába ütött a villám. — Megrémült szülők, cselédek rohantak az óvodába, hol azután meggyőződtek, hogy a kicsinyeknek nincs semmi bajuk. Ott üldögéltek a helyükön és kis kacsoikat összetéve imádkoztak. Csütörtökön délfelé kiderült, a kegyetlen forráság vett körül mindent. A késő éjjeli

órákban ismét távoli dörgés hallatszott, majd éjjel egy óraker ujra kitört a még borzasztóbb zivatar. Az egész égboltozat egy tüztenger volt. Állandó villámlás és szakadatlan dörgés izeszté az embereket. Az égboltozat szelíd, kék színe, most retentően izesztó volt. Halványpiros, sárga, ibolya és zöldes színt mutatott a villámlás fénye. A vihar most is igrámatlanul tépte, szaggatta a fákat, szórta le a háztetőket. Sok helyen a vészes pusztulás izesztó képe tárult a szemlélő elé. A kár, mit a két izben is kitört orkán és jégverés okozott, kiszámíthatatlan. Legtöbb kár a szőlőkben van, a hol a termés negyedrészt elverte a jég és termő fákat tört, csavart ki az orkán. — Az ég felhős, borult. A levegő tetemesen meghűlt, mert a környéken mindenütt nagy jég volt.

— **+ Máté Imre**

Községünk egyik köz-tiszteletben álló polgára hunyta le szemét a f. hó 5 én délután. Máté Imre egyszerű gazdálkodó, de a tisztesség, a becsületesség és a szorgalom mintaképe volt. Ezért és egyéb jó tulajdonságaiért tisztelte és becsülte mindenki párt- és rangkülönbség nélkül. Mint gazdálkodó, vas szorgalma és igyekezete által tetemes vagyonra tett szert. Gyermekait, kik már mind felnőtt férfiak, jólétben hagyta. Rendkívüli becsületessége következtében kiérdemelte polgártársai bizalmát, kik őt II. bíróvá, majd pedig községünk bírójává választották. Hivatalában ügybuzgó és igazságos volt, azonban gazdasági teendői miatt állásáról leköszönt. Leköszönése után egyhangu bizalommal választották meg az I ső kerületben törvényhatósági bizottsági taggá. Az utóbbi években vagyonát feosztotta fiai között, magának csak annyit biztosított, hogy hátralévő napjaiban tisztességesen megélhessen. Mint buzgó katolikus, 80 éve daczára, naponként eljárt a templomba, de azért fanatikus nem volt. Így például: az országgyűlési képviselőválasztások alkalmával, hasztalan volt minden törekvése Hegyi Antalnak, hasztalan járt a nyakára, hasztalan próbálta felhasználni az öreg polgár vallásosságát, törekvése hajtörést szenvedett. Máté Imre a szabadelvű párt tántoríthatatlan tagja volt egész haláláig. A halál váralanul érte. A f. hó 5-én délután egy kissé lepihent és elszunnyadt. Almában lepte meg a halál. A milyen tisztességes volt élete, ép oly könnyű és szenvedés nélküli volt halála is. Temetése a f. hó 7 én d. e. 9 óraker ment végbe, a lakosság nagy részvéte mellett. Áldás és béke poraira!

A vallásos és hazafias elem ezen költeményekben is szoros összefüggésben van egymással.

Nézzünk csak egyet ez énekek közül, „A boldog Szűz Máriához“ szólót, melyben a katolikus nép a boldogságos Szűzhöz, mint Magyarország patronájához folyamodik, hogy segítsen a hazán és a katholicismuson s mely az e nemű énekek legszebbike.

Ime az első versszak:

„Boldog Asszony anyáuk
Régi nagy patrónánk,
Nagy inségben lévén
Igy szólít meg hazánk:
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el szegény magyarokról!“

Mily megható a könyörgés, a fohász a minden versszak végén megújuló refrainben! Mennyi bizalmat, mennyi vallásos érzületet, de egyszersmind mennyi hazafiságot is fejez ki! Látszik belőle, mennyire sajog a honfi szíve a „romlott haza“ fölött s mennyire bizik a katolikus a Szűzben, hogy segiteni fog.

De a hazafiaság és a szelid vallásos érzület mellett előtör még az a kívánság is, hogy a Szűz irtsa ki a hitetleneket, a protestánsokat; Szent István király alapítá az országot s neki ajánlotta azt fel. Katolikus tehát az. Azért szól így;

„Irtsd ki édes anyánk
Az eretnekséget,
Magyar nemzetdből
A hitetlenséget!“

„Tudod hogy Szent István
Örökségben hagyott,
Szent László király is
Minket reád bizott.“

Az egész költeménynek alaphangja a hazafiai bizalom, remény, a vallásba vetett törhetetlen hit, mely meg van győződve, hogy jóra fordul még a haza sorsa, uralkodó lesz még a katolikus vallás.

Vagy nézzünk egy másik költeményt, a „Szent István királyhoz“ című gyönyörű éneket. Ugyanaz a vallásos hang, összolvadva a hazafias érzellemmel. Minden stróphábau váltakozik ez a két érzelem, ugyanarra, hogy egyik a másik nélkül szinte nem is képzelhető el.

Az első stróphában a honfi szólítja meg István királyt:

„Hol vagy István király?
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben
Teelőtted sírván.“

„De a következő gyönyörű hasonlatban, melyben azt mondja el, milyen volt a haza állapota István alatt, már a jó katolikus szólal meg.

„Virágos kert vala
Hires Pannónia.
Mely kertet üntöze
Hiven Szűz Mária.
Kertésze e kertnek
István király vala“

Míg a végstróphákban a reménykedő honfi és katolikus együttesen szólalnak meg.

„Tekints István király
Szomorú hazádra,
Fordíts szemeidet
Régi országodra.
Reménységünk vagyon
Bened s Máriában“

De azt hiszem, eléggé méltattuk már a fölvetett kérdés szempontjából a protestáns-kori költészetet. Megismerkedtünk az alap- eszmékkal, a vallás és haza karöltött fogalmával. Ezek uralkodnak a kedélyeken, a költőknek képzelmeire csak ezen eszmék vannak hatással, a mely hatás alól még Balassi is csak nagy nehezen tud szabadulni. S ha e kor költészetének az irányát meg akarjuk határozni, azt hiszem, arra legalkalmasabb lesz a vallásosan hazafias jelző.

— **Változások a bírói karban.** A helybeli kir. járásbíró vezetője, Szarka Mihály járásbíró, mint értesülünk, hivatalától legközelebb visszavonul, a mennyiben már be is nyújtotta nyugdíjazás iránti kérvényét. Sordovány János albíró egészségének helyreállítása céljából hat heti szabadságot élvez, mely időre a hivatali teendők ellátására Firtling Sándor szentesi kir. aljárásbíró helyettesített át Csongrádra, s hivatalát ott e hó elsejével már el is foglalta.

— **Szeged ünnepe.** Havi boldogasszony napja, augusztus 5 ike, Szeged fogadalmi ünnepe az emlékeztető 1879-iki árvíz óta. Minden évben nagy fényvel ülik meg ez ünnepeket. Messze vidékről is jámbor bucsú-sok nagy tömege keresi föl az alföld fővárosát. A f. évi ünnep fényét emelte még a honvédszobor leleplezése. Az ünnepnek verőfényes, szép idő kedvezett. Városunkból is néhány százán vettek részt a vallásos és hazafias ünnepben.

Irodalom.

A mohácsi ütközet. A hazánk történetében oly nagy jelentőségű forduló pontot képező mohácsi csatáról annak mindennemű vonatkozásaiban, minden eddigi leírásnál kimerítőbb képet nyújt Fraknói Vilmos a tizkötetes milleniumi történet most megjelent 78., 79. és 80. füzetében. Ennek a csatának leírását eddig csak hazai források után ismertük. Most azonban, hogy közé tették és magyar nyelvre is lefordították Szulejman török szultán táborában az általa vezetett hadjáratok történetéről írt hivatalos naplókat, ennek a csatának lefolyása más oldalról is meg van világítva. Ezen kívül Brodaries Márk szerémi püspök és cancellárnak és másoknak egykoru feljegyzéseit, valamint a külföldi hírlapok adatai nyomán a mohácsi csata történetét, melynek leírása sehol oly kimerítően és akkora pontossággal megírva nem volt, mint most a nagy történelmi mű IV. kötetében. A szöveg mellett két igen érdekes hasonmásban két ujságlapot mutat be a mohácsi csatáról. Ezek az újságok körülbelül olyan alakban és kiállításban jelentek meg, mint késő koros unokáik a vásári ponyvákon árult „históriák”. Még a rajzok is hasonló kivitelűek. Ezenkívül Kupelwieser összeállítására nyomán bemutatja Fraknói a mohácsi ütközet pontos térrajzát, mely a két hadsereg állásait a csata kezdetétől annak befejezéseig tünteti fel. A nagy történelmi nevezetességű Mohácsi község jelenlegi távlati rajzát, a Dunáról tekintve, Cserna Károly rajzolta le igen sikerülten. A nagy és szomorú jelentőségű eseménynek ily kimerítő és eredeti kutatásokon alapuló megvilágítása is fényesen bizonyítja, hogy mily jó uton járt az Athenaeum, amikor a magyar nemzet történetének megírását több tudósra bízta, kik közül mindegyik abban a korszakban, melynek megírására vállalkozott, teljesen otthonos és járatos, és ennél fogva nem az eddigi könyvekben elszórt tévhitet terjeszti, hanem a levéltárak, okmányok és egyéb egykoru források tekintetbe vételével önálló uton járva igaz, bebizonyosodott dolgokat ír le. A nagy vállalat negyedik kötete már befejezéshez közeledik és szeptember közepén megjelenik.



Kevés a vágyam.

Kevés a vágyam, oly kevés, hogy
Kevesebb annál nem lehet:
Óríz meg, mint örök talizmánt
Szegény, bolondos szívemet.

Annak melegségét öröklöd
Jósága ép ugy a tied
Ezzel a szívvel birtokodban
Nem irigyled meg senkiét.

Csak arra kérek, ne sírass meg,
Hogyha teérted meghalok.
Hiszen előttem lesz a lelkem:
Dalokba fojtott sohajok!

Hiszen ha már a földbe nyugszom
Bizton „tehetséges” leszek.
Kíró! szíves jó indulattal
Emlékeznek az emberek.

S akkor talán nem szólnak érte,
Hogyha felém jössz neha nap,
S megöntözöd, megésozolod a
Hantonon nyiló ágbogat.

Akkor talán nem hallod értem
A mit most hallhatsz százfelé:
— Milyen szép lány, színte kár, hogy ismét
„Csak egy poeta” megy veled.

Hrabovszky Lajos.

Epigrammok.

Gunyolódol folyvást s alacsony mindenki te
néked.
Csakhogy a más talpán, te pedig lábhegyen
állsz.

Szüntelenül leled és kacagod másokban a
vétket
Nagy hiba benned, erélyt sohasem keresel.

Ősi nevére kevély, a nagyot mint játsza a
törpe
Mig a valódi nemes, őse nevét emeli.

Koháji Róbert.

GÖZHAJÓZÁSI MENETREND.

Ervényes 1896 évi márczius hó 29-étől további
intézkedésig mindennap péntek kivételével

Csongrád és Szeged között (72 km.)

Csongrád	ind.	5 óra 00 percz	reggel
Szentes	"	5 óra 35 percz	"
Csany*	"	6 óra 20 percz	"
Mindszent	"	6 óra 45 percz	"
Algyő*	"	8 óra 10 percz	"
Szeged	érk.	9 óra 00 percz	"

Szeged és Csongrád között (72 km.)

Szeged	ind.	2 óra 30 percz	d. u.
Algyő*	"	3 óra 30 percz	"
Mindszent	"	5 óra 40 percz	"
Csany*	"	6 óra 10 percz	este
Szentes	"	7 óra 10 percz	"
Csongrád	érk.	7 óra 45 percz	"

Szolnok és Szentes között (97 km.)

Szolnok	ind.	1 ó. 30 p. d. u.
T. Várkony	"	2 ó. 20 p. "
T. Vezenseny	"	2 ó. 40 p. "
Ó- és Uj-Kécske**	"	4 ó. 10 p. "
T. Kürt Inoka***	"	5 ó. 00 p. "
T. Ugh	"	5 ó. 20 p. "
Csongrád	érk.	6 ó. 40 p. "
Szentes	"	7 ó. 10 p. este

Szentes és Szolnok között (97 km.)

Szentes	ind.	3 ó. 30 p. reg.
Csongrád	"	4 ó. 15 p. "
T. Ugh	"	5 ó. 45 p. "
T. Kürt Inoka***	"	6 ó. 20 p. "

Ó- és Uj-Kécske**	7 ó. 10 p. d. e.
T. Vezenseny	8 ó. 45 p. "
T. Várkony	9 ó. 05 p. "
Szolnok	érk. 10 ó. 00 p. "

*Ladik állomások

**A gőzösök Uj-Kécskén kötnek ki.

***A gőzösök T. Kürtön kötnek ki.

VASÚTI MENETREND.

Szolnok—Budapest.

Szolnokról indul 11 óra 46 p. délelőtt, 4 óra 55 p.
délután, 2 óra 30 p. éjjel, 5 óra 23 p. reggel.
Budapestre érkezik 1 óra 50 p. délután, 8 óra 15
p. este, 5 óra 50 p. reggel és 7 óra 25 p. reggel.

Budapest—Szolnok.

Budapestről indul 8 óra 25 p. reggel, 2 óra 10 p.
délután, 7 óra 10 p. este és 9 óra 15 p. este.
Szolnokra érkezik 11 óra 24 p. délelőtt, 4 óra 07
p. délután, 10 óra 16 p. éj. és 11 óra 12 p. éjjel.

Csongrád—Félegyháza—Szeged.

Csongrádról indul 9 ó. 20 p. d. e., 2 ó. 45 p. d. u.
Félegyházára érkezik 10 ó. 21 p. d. e., 3 ó. 46 p. d. u.
Félegyházáról ind. 12 ó. 25 p. d. u., 4 ó. 48 p. d. u.
Szegedre érkezik 1 ó. 47 p. d. u., 5 ó. 49 p. d. u.

Szeged—Félegyháza—Csongrád.

Szegedről indul 10 ó. 01 p. d. e., 2 ó. 31 p. d. u.
Félegyházára érkezik 11 ó. 04 p. d. e., 4 ó. 3 p. d. u.
Félegyházáról ind. 12 ó. 25 p. d. u., 5 ó. 10 p. d. u.
Csongrádra érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 6 ó. 10 p. este.

Félegyháza—Budapest.

Félegyházáról indul 11 ó. 6 p. d. e., 4 ó. 13 p. d. u.
Budapestre érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 8 ó. 25 p. este

Budapest—Félegyháza.

Budapestről indul 8 óra 30 perc reggel, 2 óra 25
perc délután, 4 óra 25 perc délután
Félegyházára érkezik 12 óra 11 perc délután, 4 óra
47 perc délután, 7 óra 57 perc este.

Felölös szerkesztő: *Eder János.*

Kiadóaptulajdonos: *Weisz Márk.*

Buzavásárlás.

Tudomására hozom az igen tisztelt gazda közönségnek, hogy a ~~az~~ buzavásárlást ~~az~~ megkezdtem, tehát a ki hajlandó buzáját eladni, az jöjjön Fekete Lajos mészárszékebe és ott a legmagasabb áráért megveszem.

Politzer Lipót,
Fekete Lajos sógora.

Jelzálog

KÖLCSÖNÖKET

földbirtokra 3¹/₂%, házakra 4¹/₂%, másnemű ingatlanokra 5⁰/₀ mellett legmagasabb összegekben ajánlunk. E kölcsönök konvertálásoknál bélyeg és illetékmentességet élveznek.

Erdőkihasználások, birtok parcelázások átvétele. Birtokok szövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladatnak.

„MAGYAR LLOYD“

közgazdasági vállalat.

Budapest, Király-utca 70.

8-2